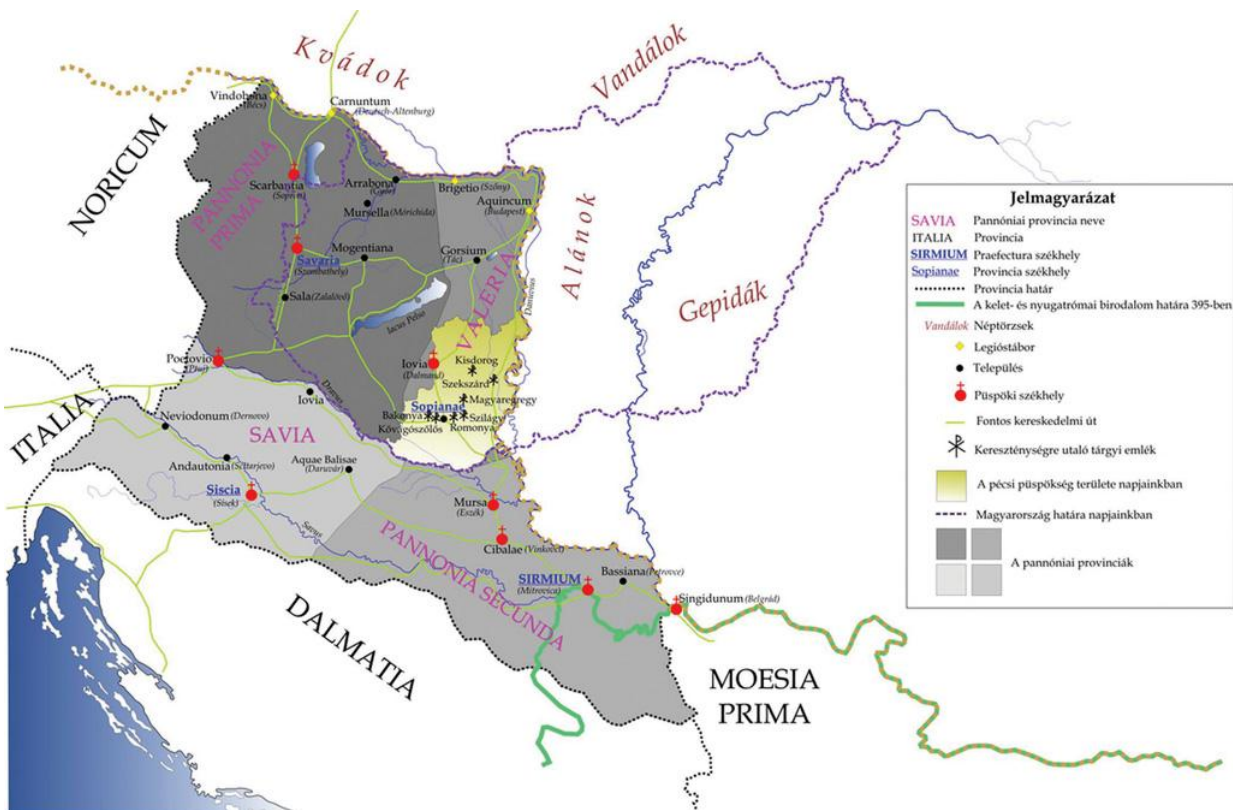

Pécs 1. püspöke: Bonipert (1009–1036)

- **Bonipert a Pécsi Püspökség első főpapja.**
- **1009-ben Szent István király állította az egyházmegye élére.**
- **Püspökké szentelése az alapítással egy időben, 1009 augusztusában, vélhetőleg még Győrben történt.**
- Származását nem ismerjük, de bizonyosan **külföldről került Magyarországra.**
 - Idegen hangzású neve mellett ez abból is következik, hogy első főpapjaink még kizárólag külföldről érkező klerikusok közül kerültek ki. A kialakítás alatt álló magyar egyházszerkezet még hosszú időn keresztül rá volt utalva a külföldről betelepült papokra. Különösen igaz ez a frissen alapított püspökségek esetén. Az egyházmegye megszervezése, a misszió eredményes befejezése, a pasztoráció megszervezése, a templomhálózat alapjainak lerakása komoly egyházzogi ismereteket igényelt. Másrészt a szervezés megkívánta, hogy a püspöknek pontos ismeretei legyenek a már működő egyházmegyéről, és fontos volt, hogy kapcsolatainak köszönhetően további külföldi klerikusokat nyerjenek meg az alakuló püspökség számára. Ezek az összeköttetések a liturgikus felszerelések, különösen a liturgiához és az oktatáshoz, a papi utánpótlás kineveléséhez szükséges könyvek beszerzéséhez is nélkülözhetetlenek voltak.
 - Bonipertet korábban francia származású klerikusnak tartották, hivatkozva arra, hogy kapcsolatban állt Fulbert chartres-i püspökkel. Fulbert püspöknek Boniperthez írt és általában az 1020-as évekre datált keltezetlen levelének személyes hangvételére hivatkozva többen azt hangsúlyozták, hogy a két főpap jól ismerhette egymást.
 - Az utóbbi évtizedekben egyre inkább úgy gondolják, hogy **Itáliából, pontosabban Lombardiából kerülhetett Magyarországra.**
 - Ezt az elképzelést támasztja alá, hogy a Bonipert név az ezredfordulón gyakran előfordult itáliai oklevelekben.
 - Nem mond ennek ellent Fulbert chartres-i püspökkel való levélváltása sem, mivel Fulbert maga is Itáliából került Franciaországba, tehát nem lehet kizárni, hogy a két főpap valamilyen formában már Itáliában is kapcsolatban állt egymással.
 - Bonipert itáliai származását közvetett módon több dolog is megerősíti. A pécsi püspökség alapításában nagy szerepet játszott Azo pápai legátus, aki Rómából

érkezett Szent Istvánhoz. Kíséretéhez több itáliai pap is tartozhatott. Szent István tudatosan törekedett – ezt több példa, köztük Szent Gellért élete is bizonyítja – arra, hogy az udvarában megfordult művelt külföldi papokat itt tartsa, megnyerje őket a magyar egyháznak. Összegezve: ugyan csupán közvetett módon, de több momentum utal Bonipert itáliai származására.

- A 18. században egy mára már elveszett pécsi püspökjegyzékre hivatkozva Bonipertet **Szent István udvari papjának tartották, de az a valószínűbb, hogy vagy nem, vagy csak igen rövid ideig tartozhatott Bonipert a királyi udvarhoz.**
- **A Velencéből Magyarországra érkező Szent Gellért egyik első útja Pécsre vezetett. A Gellért életéről beszámoló nagyobbik legenda ugyan Mór pécsi püspököt említi Gellért**

vendéglátójaként, de abban az időben bizonyosan még Bonipert állt a pécsi egyházmegye élén.

➤ **Bonipertnek komoly szerepe lehetett abban, hogy az olasz származású és nagy műveltséggel rendelkező Gellértet megnyerték a szerveződő magyar egyház számára.**

- Bonipert püspök az egyházmegye első vezetőjeként **megkezdte a püspökség megszervezését.**

- A hajdani ókeresztény temető területén álló romos kápolnák közül egyet-egyét rendbe hozatott, hogy a székesegyház felépültéig templom legyen a püspökség központjában. A liturgia mellett a kereszteleseket is itt tartották meg.

- Ő jelölte ki a leendő székesegyház helyét és irányítása alatt kezdődtek meg az építkezések.

- Megalapította a dómiskolát. Az 1020-as években francia származású papját, Hilduint Chartres-be küldte Fulbert püspökhöz és francia egyházmegye egy Priscianus-kódexét kérte az alakuló pécsi iskola számára.

- Bonipert és Fulbert levélváltása fontos tanulsággal szolgál az egyházmegye szervezésével kapcsolatban. Egyrészt mutatja azt, hogy milyen távoli területekkel is kapcsolatot kerestek a pécsi egyházmegye alapjait megteremtő, döntően külföldi klerikusok.

- A korabeli Európa több területe hozzájárult így a pécsi egyházmegye felszereléséhez. A püspök itáliai kapcsolatain túl bizonyosan a francia chartres-i egyházmegye is bekapcsolódott ebbe.
- Fulbert a korszak egyik európai léptékben mérve is kiemelkedő főpapja volt. **Bonipert tehát a korabeli Európa egyik legszínvonalasabb püspöki iskolájából származó tapasztalatokat hasznosíthatta.**

- A grammatikai igényességből, illetve a király és Bonipert bizonyosan szoros kapcsolatából következőleg újabban az is megfogalmazódott, hogy **az első pécsi püspök lehetett az 1030 előtt Szent István megrendelésére fia, Imre herceg számára készített királytükörnek, az Intelmeknek a szerzője.**
- Bonipert **közel három évtizeden keresztül állt a pécsi püspökség élén**, így meghatározó szerepe lehetett az egyházmegye alapjainak letételében.
 - A korabeli főpapok életük végéig látták el egyházmegyéjük irányítását. Bonipert viszont, úgy tűnik, **hogy valamilyen súlyos, főpapi feladatainak ellátását akadályozó betegség miatt lemondásra kényszerült.**
 - A 12. század végén a Pray-kódexben megőrződött Pozsonyi Évkönyv beszámol a pécsi egyházmegye élén történt változásokról. Az egyházmegye második főpapja, Mór püspökségének kezdetét 1036-ra teszi, Bonipert halálát ezzel szemben 1042-ben említi. Az ellentmondást úgy lehet feloldani, ha azt feltételezzük, hogy Bonipert betegségére vagy idős korára tekintettel lemondott.
 - Érdekes, hogy a pannonthalmi vonatkozású évkönyv említést tesz a visszavonult püspök haláláról. Mindez azt jelentheti, hogy **Bonipert Pannonthalmára vonult vissza, a monostorban halt meg.** A monostor kiválasztása viszont azt is valószínűsíti, hogy **az első pécsi püspök a bencés rend tagja lehetett.**

Fulbert chartres-i püspök levele Bonipert pécsi püspökhöz.

"Szent és tiszteletre méltó érsekének, Bonipertnek, hívséges szolgálatait s a legfőbb pásztor áldását.

Mindenekelőtt áldjuk a születlen Urat, Atyát és egyszülött Fiát, Jézus Krisztust, mi Urunkat, s a Szentlelket, a Vigasztalót, egy igaz Urat, ki mindeneket teremtett, ki Téged is, legkedveltebb Atyám, sok bölcsességgel népének tanítására kitüntetett, s a szentség ékességével jó példaadásra illendően feldíszített. Ennek utána nagy köszönetet mondunk Neked, hogy ámbár érdemtelenek, meg ismeretlenek is vagyunk, üdvözletedet és kedvességedet irányunkban tanúsító ajándékot méltóztattál hozzánk juttatni. Ennek okából szeretetedre úgy fellelkesítettél, hogy örökös emlékezeted lelkünk mélyén örökké éljen, és legalább imádságaink gyakorta való segedelmével, ha másra képességünk nem lenne, jó voltod viszonzására igyekezzünk. Megjelentette pedig nekünk fiunk, a Te híved, Hilduin, szeretetednek irányunkban jeles dolgait, hívségesen előadván, hogy Prisciánusainkból egyet Magadnak kívántál, mit ugyan ő

által szívesen elküldünk. De bármit is kérnél a miénkből, a legnagyobb örömmel — ha lehetséges — elküldjük, de még jelenlétünket is, ha szükséged van rá, és kívánod, nekünk pedig hatalmunkban áll, a legkészségesebben Neked megadjuk. Végezetül kívánjuk, hogy mindig egészséges légy, kérvén arra is, hogy a legfőbb király fiává fogadás amaz új és dicsőséges sarjadéka, István kitünőségének nyomatékosan tudtul add, részünkről az üdvözlleteket, a püspökségünkben levő kanonokok és szerzetesek minden gyülekezetének pedig hív imádságait."

Forrás:

A Pécsi Egyházmegye ezer éve, Szerk. SÜMEGI József, Pécs, Fény Kft., 2008

A Pécsi Egyházmegye története I. A középkor évszázadai (1009-1543), Szerk. FEDELES Tamás - SARBAK Gábor - SÜMEGI József, Pécs, Fény Kft., 2009